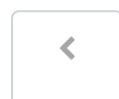

sterkt leraren, schoolleiders en betrokkenen bij de uitvoering van hun pedagogische opdracht

nivoz platform hetkind

[Home](#) • [Platform hetkind](#) • De compassievolle school als stormkering

[RECHTDOEN AAN VERSCHILLEN](#)

[BOEK](#)

[ARTIKEL](#)

[LERAAR ZIJN](#)

De compassievolle school als stormkering

26 maart 2026

Naar De Compassievolle School — zo heet het boek én de podcastreeks van H el ne van Oudheusden. Al meer dan 25 jaar werkt zij in internationaal onderwijs, waar zij ouders, leraren en schoolleiders begeleidt in veranderprocessen die beginnen bij de mens zelf. Haar werk raakt aan vragen rond bewustzijn, opvoeden en aanwezig zijn in een tijd van onrust en versnelling. Rob van der Poel kwam via een bezoek aan Campus aan De Lanen in Rosmalen en een later beluisterde podcast met Frouke Boel in aanraking met haar werk. Wat begon als een indruk, groeide uit tot een onderzoekende beweging op papier. Een artikel over aanwezig zijn in een tijd die ons uit evenwicht brengt.

Compassie is een woord dat gemakkelijk wordt uitgesproken. Het klinkt mee in gesprekken over welbevinden, in ambities om leerlingen te zien en te begrijpen, in het verlangen naar zachter en menselijker onderwijs. Maar zelden wordt het zo benaderd dat het iets vraagt van degene die het uitspreekt. Wat gebeurt er wanneer compassie niet begint bij wat we doen voor een ander, maar bij de manier waarop we zelf aanwezig zijn?

Die vraag kreeg voor mij betekenis in twee momenten die ogenschijnlijk los van elkaar stonden, maar achteraf met elkaar bleken te resoneren. Het eerste was een bezoek aan [Campus aan De Lanen](#) in Rosmalen, begin 2025, op uitnodiging van [Frouke Boel](#). Het tweede moment diende zich een jaar later aan, toen ik haar hoorde spreken met H el ne van Oudheusden in [een podcast](#) over de compassievolle school.

Een ervaring die zich niet direct laat duiden

Wat mij bijbleef van dat bezoek aan de Campus was niet zozeer een specifieke aanpak of didactiek, maar een kwaliteit van sfeer die zich moeilijk liet vastpakken en toch onmiddellijk voelbaar was. Leraren die niet gehaast leken, kinderen die zich vrij bewogen door de ruimte, een soort vanzelfsprekende rust die niet georganiseerd leek, maar aanwezig was. In het gesprek daar met Frouke ging het al over *earthkeeperschap* — over opgroeien in verbinding met je innerlijke natuur, met de aarde, met iets dat groter is dan jezelf. Het kreeg vorm in eenvoudige praktijken, kleine gebaren bijna, die samen een andere ritmiek in de schooldag brachten. Op dat moment voelde het vooral als een ervaring. Iets wat je meeneemt zonder het volledig te begrijpen.

Een stem die een laag opent

Het luisteren naar [H el ne van Oudheusden](#) bracht die ervaring opnieuw naar voren, maar dan in een andere taal. Niet verklarend, eerder verdiepend, alsof er woorden werden gegeven aan iets wat al eerder was aangeraakt. In haar spreken keert een vraag terug die zich stil maar indringend aandient. ‘Het gaat om dat mensen “zachtere waarden” bij zichzelf willen zien en herkennen. Hoe voel ik mij in deze situatie? Waar ben ik in dit verhaal? Heb ik hier zelf iets in te doen? Dat is de uitnodiging.’

‘Het gaat om dat mensen “zachtere waarden” bij zichzelf willen zien en herkennen. Hoe voel ik mij in deze situatie? Waar ben ik in dit verhaal? Heb ik hier zelf iets in te doen? Dat is de uitnodiging.’

groepje start. Maar dat het zich vervolgens als een rimpeling kan verspreiden:

Het veld waarin iets kan ontstaan

Wanneer H el ne spreekt over compassie, krijgt het woord een andere lading dan gebruikelijk. ‘Het gaat voor mij om transformeren van persoonlijke thema’s zoals onzekerheid, omgaan met professionele grenzen en congruent communiceren - via compassie en aanwezig zijn. We vragen sociaal-emotionele groei van de kinderen via SOVA-lessen, dus dan moeten we het ook voorleven. Niet alleen scholing volgen in methodiek, maar ook in je innerlijke wereld. Als jij als leraar/ouder nieuwsgierig bent naar je eigen groei, krijg je daar zelf meer energie van. In een veld van compassie kun je eigenlijk je eigen antwoorden vinden en je inspireert leerlingen dat persoonlijke groei *van-zelfsprekend* is.’

Dat veld is niet zichtbaar, maar toch herkenbaar voor wie het ervaart. Het heeft te maken met de rust die voelbaar wordt wanneer er ruimte is om waar te nemen, zonder direct te reageren. In die ruimte gebeurt iets wederkerigs. ‘We zijn geneigd compassie voor de ander te hebben, maar hoe zit het met aandacht voor je eigen binnenwereld? Voor hoe hard je werkt of voor hoe lang je al verschillende rollen draaiend houdt? vertelt H el ne mij. Langzaam verschuift de aandacht. Van voortdurend bezig zijn met de ander, met wat er moet, met wat verwacht wordt, naar een vorm van aanwezig zijn die minder gestuurd is vanuit de persoonlijkheid, die aan het overleven is. En waar juist zielsverbindingen samenkomen die op hun beurt kunnen leiden tot een harmonieuze, veilige schoolgemeenschap.’

Langzaam verschuift de aandacht. Van voortdurend bezig zijn met de ander, met wat er moet, met wat verwacht wordt, naar een vorm van aanwezig zijn die minder gestuurd is vanuit de persoonlijkheid, die aan het overleven is.

De vraag naar aanwezigheid

In het onderwijs, waar handelen, plannen en organiseren een vanzelfsprekend deel van het dagelijks werk vormen, vraagt dit om een subtiele maar ingrijpende herori ntatie. Het vraagt om aandacht voor de binnenwereld van de professional en voor de manier waarop die doorwerkt in het contact met leerlingen.

Kinderen, zo zegt H el ne, bewegen zich voortdurend in relatie tot die aanwezigheid. ‘Ik zie veel kinderen die nu constant waakzaam en alert zijn. *Wie mag ik zijn? Hoe moet ik me gedragen?* Die vragen klinken niet altijd in woorden, maar zijn wel voelbaar in gedrag, in spanning, in zoeken naar stevige rolmodellen.’

En misschien raken ze – denk ik dan - aan ‘verwachtingen’ die ook wij als volwassenen herkennen. Het gaat net zo goed over die spanning in ons. Mogen we ruimte voor onszelf nemen in het contact met de ander? Zijn we nog in verbinding met ons eigen gevoel?

Waar het begon

In ons gesprek keert ze even terug naar haar beginjaren in Den Haag, in de Spoorwijk naast de Schilderswijk, een omgeving waar de realiteit van het onderwijs zich in alle scherpheid liet zien. ‘Ik wilde leraren coachen en heb contact gezocht met een school. Coaching was daar toen echter niet nodig.’ Toch ontstond er vertrouwen toen ze idee n deelde over sociale vaardigheidslessen voor kinderen met verschillende culturele achtergronden.

‘Later belde de schoolleider mij twee keer waar de offerte bleef,’ vertelt ze. ‘Hij zei: Ik heb hier tien kinderen die extra aandacht nodig hebben. Wil jij met hen werken? Stuur maar een voorstel, dan kunnen we beginnen.’ Ze beschrijft hoe ze destijds met leraren en ouders werkte – vanuit een fijngevoelige afstemming op wat er onder de oppervlakte speelde. Ze luisterde naar de verhalen die kinderen en volwassenen (niet) vertelden: over loyaliteiten, spanningen, herhalende patronen. ‘Dat luisteren naar de onderstroom is mijn manier van werken: aanwezig zijn, voelen wat er nodig is, en van daaruit een afgestemde begeleidingsvorm laten ontstaan die past bij de fase van persoonlijke en collectieve groei.’

De onderlaag in haar werk is het besef dat wat zichtbaar wordt in de klas, verbonden is met wat zich daarbuiten en daaronder afspeelt. In 2023 schreef ze het boek ‘[Lesgeven aan nieuwkomers](#)’, opgedragen aan alle kinderen die hun best doen om opnieuw te wortelen in een vreemd land. Het belangrijke werk van Joseph Campbell, mytholoog en auteur van [The Hero with a Thousand Faces](#), de Reis van de Held, was een van de inspiratiebronnen.

Compassie als dragende kwaliteit

In [Naar De Compassievolle School](#) krijgt een en ander een verdere uitwerking. Compassie wordt daarin beschreven als een kwaliteit die het geheel van de schoolcultuur draagt, als een bedding waarin leren, ontwikkelen en samenleven met elkaar verweven zijn. Een school verschijnt daar als een gemeenschap waarin ruimte is om jezelf te zijn en te worden, en waarin persoonlijke ontwikkeling niet losstaat van het pedagogisch handelen. ‘We zijn eerst mens en dan pas onderwijsprofessional,’ schrijft H el ne. In de context van haar werk krijgt die zin gewicht, omdat zij uitnodigt om die menselijke laag niet te scheiden van het professionele handelen, maar er juist van uit te beginnen. Hoe is het met mij vandaag, wat heb ik nodig en wat hebben we samen nodig om weer een stap te groeien?

Over taal en herkenning

ons vocabulaire mogen verbreden en verdiepen om als mens in essentie te kunnen verschijnen. In mijn eigen werk, onder andere in artikelen als [Call of the Wisdomkeepers](#) en [Onderwijs als grenswerk](#), heb ik ook gezocht naar taal die kan verbinden en vereenvoudigen.

In een tijd waarin veel in beweging is en waarin die beweging gemakkelijk kan kantelen in onrust of verharding, kan compassie worden ervaren als een vorm van oriëntatie. Niet als antwoord, maar als een manier om aanwezig te blijven in wat zich aandient. Misschien is dat wat in de ervaring op de Campus aan de Lanen al voelbaar voor mij was en wat in het werk van Hélène woorden krijgt: een vorm van onderwijs die niet alleen gericht is op wat zichtbaar is, maar die eerst ruimte maakt voor wat zich daaronder en daarbinnen afspeelt.

Een vorm van onderwijs die niet alleen gericht is op wat zichtbaar is, maar die eerst ruimte maakt voor wat zich daaronder en daarbinnen afspeelt.

Tot slot

De ontmoeting met het werk van Hélène van Oudheusden en de herinnering aan een plek als Campus aan De Lanen openen geen afgerond beeld, maar een richting. Een richting waarin de vraag naar aanwezigheid centraal komt te staan. Waarin het innerlijke werk van de volwassene niet losstaat van het onderwijs, maar er onderdeel van is. En waarin compassie misschien minder een begrip is dan een praktijk die telkens opnieuw geoefend wordt.

Als compassie inderdaad begint bij de manier waarop wij aanwezig zijn, dan raakt dat ook mij. Het brengt het dichterbij, soms ongemakkelijk dichtbij. In de afgelopen jaren ben ik me meer en meer bewust geworden van wat zich aan de binnenkant afspeelt - van hoe gedachten, aannames en reacties zich aandienen, vaak sneller dan ik ze kan volgen. Binnen het [Kanamori 3.0-netwerk](#) - waar de erfenis van de Japanse meester Kanamori voortleeft in de aandacht voor de innerlijke reis van de leraar - krijgt die beweging een gezamenlijke bedding. In ontmoetingen en gesprekken en [een stichting](#) wordt daar steeds opnieuw zichtbaar hoezeer onderwijs samenhangt met wie wij zelf zijn en hoe dat vraagt om zorgvuldigheid en gewaar zijn.

Wat het werk van Hélène opent, is een verschuiving van aandacht. Minder gericht op wat er buiten mij verandert, meer op wat zich in mij aandient, precies op het moment dat het zich voordoet. Misschien ligt daar iets wat we niet kunnen organiseren of afdwingen, maar wat wel voortdurend meespeelt. De vraag is alleen of we bereid zijn om daar werkelijk bij te blijven. Misschien ligt precies daar een begin van leren en ontwikkelen - zelf en samen - dat zich niet laat sturen, maar wel laat volgen.

Dit artikel is geschreven met medewerking van [Hélène van Oudheusden](#).

Door:

[Rob van der Poel](#)

redactie NIVOZ, maker en verbinder, Dokhuis

Atelier Burgerschap & samen aan de onderwijstafel #4

Good practices

12 mei 2026

Dokhuis Rotterdam

Meer informatie

Reacties 0

Er zijn nog geen reacties

Delen:

in

Meer gerelateerde artikelen uit het dossier: 'Leraar zijn', 'Rechtdoen aan verschillen'

LERAAR ZIJN

SPEL, KUNST EN PEDAGOGIEK

Analogie en associaties: speelsheid als oefengrond voor wendbaar denken

LERAAR ZIJN

INTERVIEW

De kracht van Pedagogische Tact: basisschooldocent Lianne zoekt naar het verhaal achter het gedrag

RECHTDOEN AAN VERSCHILLEN

ARTIKEL

Inclusie en veerkracht in het onderwijs: 'In de ontmoeting ontstaat de ruimte. Ook met een kind'

LERAAR ZIJN

PEDAGOGISCHE TACT

Loslaten & vasthouden: wat een bijzondere leeftijd, groep 8!

Op de hoogte blijven?

Schrijf je in voor de nieuwsbrief

 Ik ben bekend met het [privacystatement \(AVG\)](#).

snel naar....

- › Home
- › Onze opleidingen
- › Kernpublicaties
- › Agenda

organisatie

- › Over NIVOZ
- › Onze mensen
- › Missie en visie
- › Onze docenten
- › ANBI en fondsen
- › Privacy-statement

onze pijlers

- › NIVOZ-opleidingen
- › NIVOZ-podium
- › NIVOZ-platform hetkind
- › NIVOZ-onderzoek & ontwikkeling

stichting nivoz

Dokhuis
Doklaan 10, 3087 CB Rotterdam
010-3225450

[over nivoz](#) • [podcast](#) • [contact](#) • [nieuwsbrief](#)

